Trafikavdelningen

Handläggare
Fredrik Cavalli-Björkman
08-686 3904
fredrik.cavalli-bjorkman@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-04-12

Trafiknämnden
2019-05-14, punkt 24

Ärende
TN 2019-0318

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Svar på skrivelse från (S) angående ordningsvakters förutsättningar i arbetet

Ärendebeskrivning

I skrivelsen föreslås Trafiknämnden att uppdra till förvaltningschefen att:

- verka för att förlänga ordningsvaktsutbildningen samt säkra en obligatorisk och kvalitetssäkrad lämplighetsprövning.
- om detta inte kan genomföras genom den nationella utbildningen bör SL ta ansvar för en kompletterande utbildning för ordningsvakter.
- höja kraven på minimibemanning samt regelbunden kompetensutveckling för ordningsvakter för de vaktbolag som verkar inom kollektivtrafiken.
- utreda fördelar och nackdelar ur ett samordnings-, kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv av att samla verksamheten med ordningsvakter, Trygghetscentralen samt biljettkontroll i kollektivtrafiken i egen regi.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande samt skrivelse från Socialdemokraterna angående ordningsvakters förutsättningar i arbetet, inkommen 19 februari 2019.

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att anse att skrivelsen är besvarad

Förslag och motivering

Svar på skrivelsen anges nedan:

- *verka för att förlänga ordningsvaktsutbildningen samt säkra en obligatorisk och kvalitetssäkrad lämplighetsprövning.*

Svar: Det är Polismyndigheten som utbildar och förordnar ordningsvakter. Polismyndigheten prövar även löpande en ordningsvakts lämplighet för uppdraget. Om Polismyndigheten upptäcker att en ordningsvakt har brutit mot kravet på laglydnad och lämplighet får myndigheten återkalla ordningsvaktsförordnandet. Polismyndigheten har inkommit med en hemställan till Justitiedepartementet om att det bör göras en översyn av regelverket om ordningsvakter. Polismyndighetens uppfattning är att dessa författningar behöver moderniseras, bl.a. på grund av den utökade användningen av ordningsvakter.
Med anledning av detta anser Trafikförvaltningen att frågan drivs på högsta nivå på rätt instans.

- *om detta inte kan genomföras genom den nationella utbildningen bör SL ta ansvar för en kompletterande utbildning för ordningsvakter.*

Svar: SL har i avtal med leverantörerna för ordningsvakter kravställt att specifika utbildningar ska genomföras för att få starta i uppdraget som ordningsvakt eller arbetsledare. Dessa kompletterande utbildningar är en obligatorisk 2-dagarsutbildning (steg 1) som bl a innehåller kollektivtrafikkunskap, avtalskunskap, Trygghetscentralens rutiner, konflikthantering och hantering av utrustning. Steg 2 är en 1-dagarsutbildning som genomförs med ordningsvakter som tjänstgjort i två år i SL-uppdraget. Annan kompletterande utbildning som genomförs i samarbete med polismyndigheten är en 1-dagarsutbildning i Pågående Dödligt Våld (PDV) som

ger stöd och förståelse för hur polisens resurser kan samarbeta och koordineras med ordningsvakter vid allvarliga händelser. Utöver detta planeras det för en insiktsutbildning med tyngdpunkt på osynliga funktionsnedsättningar (psykisk ohälsa, autismliknande tillstånd, kognitiva) samt om social hållbarhet, under en halvdag.

- *höja kraven på minimibemanning samt regelbunden kompetensutveckling för ordningsvakter för de vaktbolag som verkar inom kollektivtrafiken.*

Svar: SL har som grundkrav att en patrull i tjänst alltid består av 2 ordningsvakter. Utöver detta finns arbetsledare ute i SL-trafiken kopplat till ordningsvakterna. Trygghetscentralen leder och fördelar samt följer upp ordningsvakternas arbete kontinuerligt. Regelbunden kompetensutveckling sker löpande genom avstämningsmöten, utredningar och interna och externa uppföljningar (se ovan utbildningskrav) mellan förvaltning och vaktbolagens kundansvariga driftchefer.

- *utreda fördelar och nackdelar ur ett samordnings-, kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv av att samla verksamheten med ordningsvakter, Trygghetscentralen samt biljettkontroll i kollektivtrafiken i egen regi.*

Svar: Trafikförvaltningen har som huvuduppgift att bedriva kollektivtrafik och ser inte några fördelar i att idag driva verksamheten för biljettkontroll och ordningsvakter i egen regi. Att utbilda och tillhandahålla ordningsvakter i önskad mängd är ett grannlaga arbete som ligger en bra bit från SL:s kärnverksamhet. Vi ser det som mer naturligt att bevakningsföretagen ägnar sig åt ordningsvaktsverksamhet, då detta är deras kärnverksamhet. Idag fungerar trafikförvaltningen som en beställarorganisation och genom detta ställa krav i avtal som regelbundet följs upp, vilket går i linje med trafikförvaltningens uppdrag. Trafikförvaltningen tycker därför det är en bra väg att vi upphandlar såväl ordningsvakter som biljettkontrollanter genom externa leverantörer.

Trygghetscentralen är däremot en kärnverksamhet för trafikförvaltningen, som drivs i egen regi, och de har uppdraget att leda och fördela och följa upp

ordningsvakter och andra resurser för att tillförsäkra resenärer att de kan färdas genom kollektivtrafiken på ett tryggt sätt.
Biljettkontrollen genomförs av leverantör men de kan kontakta Trygghetscentralen vid pågående hot och våldssituationer för stöd av polis eller ordningsvakt.

Caroline Ottosson
Förvaltningschef

Fredrik Cavalli-Björkman
Chef trafikavdelningen

Region Stockholm

1 (2)

SKRIVELSE
2019-02-19

Socialdemokraterna

Trafiknämnden

Angående ordningsvakters förutsättningar i arbetet

Alla ska kunna känna sig trygga när de färdas i kollektivtrafiken. Som resenär ska du kunna lita på att alla aktörer och personal som har till uppgift att upprätthålla ordning och trygghet inom kollektivtrafiken har utbildning och lämplighet för att göra detta på ett korrekt sätt. Som anställd ska du kunna lita på att arbetsgivaren ger dig förutsättningar att göra ett bra jobb.

Att vara ordningsvakt är ett svårt, utsatt och viktigt yrke. Ordningsvakter behöver dagligen fatta svåra beslut i pressade situationer och med befogenheter som annars endast innehas av poliser. Det ställer stora krav på den personliga lämpligheten hos dem som utövar det. Som regel bedrivs arbetet väl och utan anmärkningar.

De senaste åren har dock ett antal ifrågasatta ordningsvaktsingripanden lett till att aktualisera frågan om vilka krav som ställs på ordningsvakter liksom på de vaktbolag som levererar bevakningstjänster. Från fackligt håll har kritik riktats mot att den 80-timmarsutbildning som idag krävs för att bli ordningsvakt inte är tillräcklig och att det saknas ordentlig kvalitetssäkring av lämplighetsprövningarna.

Regionen behöver ordningsvakter som kan bidra till trygghet i det offentliga rum som kollektivtrafiken utgör. Att ingripanden sker på sätt som blir ifrågasatta skapar risk för oro och otrygghet vid framtida möten mellan ordningsvakter och resenärer. Detta går tvärtemot syftet med ordningsvakternas närvaro. Region Stockholm behöver påbörja ett arbete med att öka tryggheten och tilliten mellan ordningsvakt och resenär.

Ansvaret vilar tungt på arbetsgivaren, i form av vaktbolagen, att tillse att ordningsvakter har en rimlig bemanningsnivå, fullgod utbildningsnivå och lämplighet för att kunna utföra sitt uppdrag på ett rättssäkert och arbetsmiljömässigt sätt. Region Stockholm ansvarar i sin tur för att säkerställa att det finns både krav och förutsättningar för detta.

Därför bör regionen säkerställa att det bedrivs regelbunden kompetensutveckling för yrkesverksamma ordningsvakter. Till detta hör även löpande normutbildning och värdegrundsarbete både inom organisationen och mellan aktörerna inom kollektivtrafiken för att se till att all personal som verkar på uppdrag av SL bemöter resenärer med ett

sammanhållet och professionellt sätt. Därutöver ser vi att det finns anledning att höja minimibemanningen för att minska risken för farliga och pressade situationer för såväl resenärer som ordningsvakter.

Region Stockholm bör även verka för att förlänga och fördjupa den allmänna ordningsvaktsutbildningen som bedrivs av polis samt ett antal privata aktörer i landet, samt se till att det sker en ordentlig kvalitetssäkring av lämplighetsprövningarna. Om det inte skulle vara möjligt att förlänga den nationella utbildningen för ordningsvakter så bör SL tillse att en kompletterande utbildning genomförs för ordningsvakter som ska verka inom Region Stockholms verksamheter. Den endagsutbildning som idag finns är inte tillräcklig.

Socialdemokraterna anser sedan tidigare att SL:s biljettkontroll bör bedrivas i egen regi då det rör sig om en strategiskt viktig verksamhet som är beroende av allmänhetens förtroende. Samma förutsättningar kan sägas gälla för ordningsvaktsverksamheten som är helt beroende av resenärernas förtroende för att fungera. Till detta kommer att samspelet med biljettkontrollanterna är en viktig del av arbetet.

Att samla dessa två tillsammans med Trygghetscentralen tror vi skulle kunna skapa en mer sammanhållen och förtroendeingivande struktur kring ordnings- och trygghetsverksamheten inom SL. Vi anser därför att regionen bör utreda frågan om att samla dessa verksamheter i egen regi.

Trafiknämnden föreslås besluta att uppdra till förvaltningschefen

att verka för att förlänga ordningsvaktsutbildningen samt säkra en obligatorisk och kvalitetssäkrad lämplighetsprövning.

att om detta inte kan genomföras genom den nationella utbildningen bör SL ta ansvar för en kompletterande utbildning för ordningsvakter.

att höja kraven på minimibemanning samt regelbunden kompetensutveckling för ordningsvakter för de vaktbolag som verkar inom kollektivtrafiken.

att utreda fördelar och nackdelar ut ett samordnings- kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv av att samla verksamheten med ordningsvakter, Trygghetscentralen samt biljettkontroll i kollektivtrafiken i egen regi.